

II
21. 742

Vasile M. Kogălniceanu

O

Criză Națională

România și Conflictul Balcanic

I. Greșeli săvârșite. II. Granița dobrogeană și posesiunea cetății Silistria. III. Refacerea vieții noastre naționale. IV. Militarism. Politică națională. Românism.

BUCUREȘTI

1913

21.742/67

DE ACELAȘ:

- Acte și Documente** din corespondența diplomatică a lui Mihail Kogălniceanu, relative la Războiul Independenței României, 1877—1878. Volumul I (anul 1878) publicate de Vasile M. Kogălniceanu, Buc., tip. Thoma Basilescu, 1893, 630 file.
- Acte și Documente.** Fascicola I și II din volumul II (anul 1877), cu facsimile publicate de Vasile M. Kogălniceanu, Bucureșt, tip. Thoma Basilescu, 1894, pag. 160.
- Domnia lui Bibescu-Vodă** judecată de contimporanul său Mitropolitul Neofit al Ungro-Vlahiei în 1847 și o *Variontă a stihurilor lui Enaki Kogălniceanu* asupra Domnului Grigore Ghica, Voevod al țării Moldovei, 1777, publicate de Vasile M. Kogălniceanu, Buc., tip. Thoma Basilescu, 1894, pag. 16.
- Căința încrederei** în boerii aristocrați și sfânta hotărâre de a nu-i mai crede, cu o *Protestație* de Mihail Kogălniceanu, Iasi, 1848. Reeditată din nou de Vasile M. Kogălniceanu, Buc., tip. „Voința Națională“, 1894, pag. 20.
- Noul Acatist** al marelui Voevod Mihail Șturdza, de Mihail Kogălniceanu, Buc., tip. Thoma Basilescu, 1894, pag. 18. Reeditat din nou de Vasile M. Kogălniceanu.
- Acte relative la „2 Maiu 1864“ cu trei facsimile și trei stampe, publicate de Vasile M. Kogălniceanu cu o *Precuvântare* de Dimitrie A. Șturdza, Buc., tip. Thoma Basilescu, 1894, pag. XVI+92 1892.
- Acte și documente relative la *Unirea Ungariei cu România* și la alianța Ungurilor cu Românii contra Austriei în 1859. Documente inedite, publicate de Vasile M. Kogălniceanu, Buc., tip. Thoma Basilescu, 1895, pag. 34.
- Moldova și Valahia *Limba și Literatura românească sau valahică* de Mihail Kogălniceanu, Berlin, 18 Ianuarie, 1837. Cu traducere din nemțește, publicată de Vasile M. Kogălniceanu, Buc., 1895, tip. Carol Göbl, pag. 44.
- Răspuns ziarului „Pester Lloyd“.** Două articole extrase din „Românul“ dela 29 și 30 Sept. 1895. Buc. tip. „Românul“, 1895, pag. 29.
- Frați săteni.** Apel către țărani. Buc., tip. Thoma Basilescu, foaie volantă, 1896. (Tipărită și ca articol de fond în ziarul „Românul“ No. 306 din 11 Ianuarie 1896).
- Românii...** Scrisoare către săteni. Broșură de propagandă de Vasile M. Kogălniceanu. Buc., tip. Al. Lefteriu & Ispășescu, 1896, pag. 12.
- Chestiunea israelită română.** Discurs rostit de Vasile M. Kogălniceanu. Buc., tip. Carol Göbl, 1897, pag. 16.
- Die Judenfrage in Rumänien.** Vortrag des Abgeordneten, Vasile M. Kogălniceanu in's deutsche übertragen von Leon Schönfeld. Buc., tip. Carol Göbl, 1897, pag. 19.
- Repusul Duminical.** Ziar de propagandă, 1897. „Românul“ de Duminecă și „Românul“ zilnic în colaborare cu d. Vintilă C. A. Rosetti. Buc., 1895. 1896 și 1897.
- Șteaua Dunărei.** Organ săptămânal democrat. Fondat de Mihail Kogălniceanu, la 1855. Seria II, Buc., tip. Universală, 1897, 1898 și 1899.
- Sadayi Millet.** (Vocea Națiunei). Organ săptămânal, scris în limba turcă și română, 1898. Tipografie proprie înstălată la locuința editorului, Bulevardul Neatârării No. 5.
- Chestiunea Dobrogei** înaintea Parlamentului. Cuvânt rostit în sedința Camerei dela 29 Ianuarie 1899, de Vasile M. Kogălniceanu. Buc., tip. Universală, 1896, pag. 23.
- Expulsările.** Interpelare adresată d-lui Ferichide, ministru de interne, în sedința Camerei dela 1 Martie 1899. Buc., tip. Universală 1899. Supliment la „Șteaua Dunărei“ No. 86.
- Ferma Model Laza** dela înființare până în prezent, de Vasile M. Kogălniceanu, inspector agricol. Editată de Ministerul Agriculturii. Buc., tip. Thoma Basilescu, 1900, pag. 122.
- Două țări agricole *Ungaria și România.* Schițe economice de Vasile M. Kogălniceanu, inspector agricol. Editura Ministerului de Agricultură. Buc., tip. Motzățeanu, 1901, pag. 96. (Extras din Buletinul Ministerului de Agricultură).
- Povețe despre *Grădinile de legume*, de Vasile M. Kogălniceanu. Editura

327(A) = 1913 ✓

355.015(B) = 1913

Vasile M. Kogălniceanu

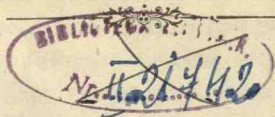

Criză Națională

România și Conflictul Balcanic

I. Greșeli săvârșite. II. Granița dobrogeană și posesiunea cetății Silistria. III. Refacerea vieții noastre naționale. IV. Militarism. Politică națională. Românism.

W. 27.210/67

BUCUREȘTI

TIPOGRAFIA PROFESIONALĂ, DIMITRIE C. IONESCU

9. — Strada Câmpineanu. — 9.

1913

BD 283246

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITĂRĂ
BUCUREȘTI

COTA I 156 220

9/12/04

pc 251/12

B.C.U. Bucuresti

C20045244

MOTTO :

Eu cunosc ca Patrie a mea toată acea întindere de loc unde se vorbește românește și ca Istorie națională : istoria Moldovei întregi, înainte de sfârșirea ei, a Valahiei și a fraților din Transilvania.

Mihail Kogălniceanu

Cuvânt introducător la cursul de Istorie națională, rostit la 24 Noembrie 1843 la Academia Mihăileană din Iași.

GREȘELI SĂVÂRȘITE

Prăbușirea Turciei europene, prezisă și așteptată ca o scadență istorică, e azi un fapt îndeplinit. Războiul balcanic.

Ea s'a săvârșit provocând o sguduire care a cutremurat toate Statele, mari și mici, interesate în echilibrul de mai înainte, pentru menținerea căruia diplomația a depus până în ultimul moment zadarnice stăruinți. Dispariția Turciei din cuprinsul Europei nu putea să nu provoace acest zdruncin.

Locul Turciei europene a fost luat de cele patru State creștine din Balcani, cari au crescut și s'au întărit în vederea acestei moșteniri. Uitănd interesele cari le despărțeau și rivalitățile cari le făceau să se dușmănească, aceste State și-au dat mâna spre a porni împreună lupta contra Turciei. Războiul a fost pornit, în derădere, în numele Crucii și cu scopul mărturisit de a obține reforme pentru creștinii subjugăți de Semi-lună. Dar ținta lui adevărată a fost cucerirea teritoriilor turcești din Europa și posesiunea marilor lor bogății.

Turcia, sleită de revoluțiuni interne, desorganizată de lupte intestinale și slăbită de un conflict în afaiă,

pentru ultima ei posesiune africană, n'a putut rezistă loviturii. Fără armată organizată și bine servită, ea a înregistrat înfrângeri peste înfrângeri, iar când, mai târziu, s'a putut reculege și adăposti în locuri întărite, n'a mai avut bani și nici alte mijloace, spre a putea schimba soarta războiului.

Azi e nevoită să încheie o pace care e sinonimă cu sfârșitul Turciei în Europa, după o existență glorioasă de aproape cinci secole.

Cu plecarea Turciei din Europa, Statele creștine din Balcani lichidează azi — cu concursul părțitor al Puterilor Mari — mai tot ce a rămas dintr'o dominațiune care se întindea odinioară până sub zidurile Vienei.

Războiul balcanic a tras o cortină istorică peste o tragedie care a zguduit de multe ori Europa.

Interesele românești periclitare.

Sub ochii noștrii și în preajma noastră s'a petrecut acest eveniment. S'a petrecut în afară de noi, cu toate că și noi eram printre cei chemați a ne spune cuvântul. S'a petrecut în dauna noastră, fiindcă lipsiți de patriotism, de energie și de orientare, n'am știut să apărăm interesele țării și ale întregului neam.

De mult eră stabilit ca o axiomă, și pentru noi și pentru alții, că orice schimbare în Balcani, și mai cu seamă o schimbare echivalentă cu însăși desființarea Turciei europene, nu va putea avea loc fără o validitate a intereselor noastre.

Fără a fi un stat balcanic, România are interese multiple în Balcani.

În primul rând are interesul ca ea, la gurile Dunării, în apropierea imediată a peninsulei balcanice,

să-și păstreze rolul preponderent la care e chemată de numărul populației sale, de forța ei de Stat și, mai ales, de serviciile pe cari le-a adus, în această parte a Europei, civilizațiunei apusene. În al doilea rând, România are un număr însemnat de conaționali în dreapta Dunărei, a căror soartă n'o poate jertfi. Și, în fine, România are un contact direct cu peninsula balcanică prin Dobrogea, posesiunea ei transdunăreană. Această provincie, care i-a fost redată în urma războiului din 1877-78, în schimbul Basarabiei răpitate, i-a fost redată în condiții cari nu asigură posesiunea în deplină siguranță. Abătându-se dela principiile enunțate în sânul Congresului din Berlin, Comisiunea europeană care a delimitat granița sudică a Dobrogei, a lăsat această graniță fără nici o apărare strategică și, în deosebi, fără cetatea Silistria care, prin pozițiunile sale dominante și îngrozitoare, constituie cheia Dobrogei noastre.

Asupra acestei cetăți noi avem și drepturi istorice vechi, de pe vremea lui Mircea cel bătrân, care a fost stăpânitorul ei și al întregii Dobroge românești, și dreptul recent juridic, bazat pe prescripțiunile Congresului din Berlin. Numai faptului că în anul delimitării graniței sudice a Dobrogei, noi am fost prea slabi — ca orice Stat în urma unui războiu — spre a pretinde cu succes dreptul nostru, se datorește împrejurarea că cetatea Silistria a rămas din nenorocire a Bulgariei, așa cum a voit reprezentantul Rusiei în comisiunea de delimitare.

De atunci însă noi n'am renunțat niciodată la această cetate, a cărei posesiune ne e necesară pentru apărarea strategică a Dobrogei, și dacă am lă-

sat să treacă momente favorabile, fără a profita de ele, cum a fost războiul bulgaro-sârb din 1885, sau când Bulgaria și-a anexat Rumelia, nu urmează de aci că ne-am împăcat cu gândul ca cetatea Silistria, cheia Dobrogei noastre, să rămâie a Bulgariei pentru totdeauna.

Neglijarea
unei datorii
patriotice.

Cu deosebire era indicat ca la începutul războiului balcanic, și mai ales atunci când am prevăzut că Bulgaria se va alege cu o mărire atât de considerabilă, până a deveni amenințătoare pentru noi, era indicat ca noi să formulăm pretențiile României și să le manifestăm cu toată energia de care poate dispune forța noastră de Stat organizat.

N'am făcut însă aceasta; n'am făcut nici măcar ce a făcut guvernul român din 1903 care, folosindu-se de tulburările de atunci din Macedonia, a trimis, cel puțin, Puterilor o notă circulară prin care le expunea în mod vag că România n'ar putea tolera o schimbare în Balcani fără o luare în considerație a intereselor românești.

La începutul războiului balcanic țara n'a fost la înălțimea împrejurărilor. Partidele politice erau preocupate numai de existența și întărirea lor. Trecuseră aproape două luni dela izbucnirea conflictului balcanic și n'a aflat nimeni, nu s'a spus de către nimeni, că în această fază hotărâtoare a conflictului, România și-ar fi formulat vreo pretenție, c'ar fi pus vre-o condiție.

A biă târziu de tot guvernul și-a adus aminte de datoria lui de a preciza postulatele României, dar fiindcă nu le-a precizat și impus la timpul oportun, a trebuit să le expună în urmă cu timiditate și re-

zervă, într'un chip care trădă desorientare și o totală jertfire a intereselor românești.

În schimb nu ne-au lipsit manifestări de mândrie. Mesagiul de deschidere a Corpurilor legiuitoare a asigurat cu emfază pe reprezentanții Națiunii că «glasul Țărei va fi ascultat». Cuvântul a fost apoi repetat deseori de către primul ministru, iar organele chemate a vorbi în numele guvernului asigurau în toate părțile că «suntem gata».

Adevărul eră însă altul. Adevărul eră, că pierzând momentul prielnic: de a pune condiții la începutul războiului, ba chiar înainte de declararea lui, umblam — cuvântul e crud, dar exprimă realitatea — umblam cu cerșitul. Ne-am pus sub pulpana protectoare a Monarchiei austro-ungare, la a cărei politică suntem infeodați cu prețul atâtor interese vitale ale Neamului, și am primit, fără să roșim, vestea că Austro-Ungaria se declară gata a se face avocatul cauzei noastre. Ba am primit cu mulțumire această veste și am respirat ușor, când am aflat-o.

E evident că, în schimbul serviciilor ce i-am adus și a necesității absolute, pentru dânsa, de a avea prietenia noastră, aveam dreptul de a cere concursul Austriei, ca și, de altminteri, al celorlalte Puteri din Tripla Alianță, cu care mergem. Dar Austria ne-a dat un concurs pe care nu-l putem aprecia. Tot ce a făcut pentru noi, a făcut cu jumătate de inimă, tot ce a cerut pentru noi, a cerut cu jumătate de gură. Când a propus ca să fim și noi chemați la Conferința ambasadurilor din Londra, alături de celelalte State, cari, deși interesate în Balcani, au păstrat neutralitatea, a fost deajuns gestul ne-

Concursul
Austriei

gativ al unei singure Puteri, ca Austria să și retragă propunerea. Când a intervenit la Sofia, așa zicând, în favoarea noastră, a intervenit pe un ton care îngăduia orice refuz din partea Bulgariei.

Prin noi în-
și-ne

Recunosc că nici nu se putea altfel și au fost naivi aceia cari au așteptat mai mult. Fiecare Stat își apără în primul rând propriile lui interese. Demonstrațiile de prietenie vin în urmă. Or, Austria, care e în conflict cu Serbia, n'are nici un interes să se pună rău cu Statul bulgar. Are destui dușmani, ca să nu-și creeze cu tot dinadinsul dușmani noi. De prietenia noastră e sigură. I-am dovedit-o cu prisosință, în curs de treizeci și cinci de ani, și i-am dat această dovadă cu atâta umilință, că nici nu se poate aștepta la un gest ireverențios din partea noastră. Vina e a noastră, căci n'am înțeles că apărarea intereselor românești nu poate privi, în prima și ultima instanță, decât pe Statul român.

Nu sunt din aceia cari trimit lăncii Monarchiei habsburgice. Recunosc că în împrejurările geografice în cari ne găsim, și dată fiind politica amenințătoare a Imperiului rus, nu ne rămâne altă soluție, decât de a merge cu Austro-Ungaria. Admit această soluție, cu toate că mă doare prigonirea la care sunt supuși Românii din Ungaria. Dar dacă tratamentul lor e atât de aspru, vina e și a noastră, căci nu cutezăm a face să se audă protestul nostru ca Stat. Dacă am formulă un asemenea protest, el ar avea răsunet și la Viena și la Budapesta. Ar stârni oarecare vâlvă. Dar vâlva ar trece și ar rămâne numai convingerea că sistemul trebuie schimbat. De represalii nu avem a ne teme. Austro-Ungaria are

de noi aceeași nevoie ca și noi de dansa. Supărarea i-ar trece; ba sunt chiar încredințat că i-ar urmări raporturi mai normale, mai prietenești. Cu o atitudine demnă, un Stat, ca și un om, nu poate decât câștiga.

Dar pentru a avea o asemenea atitudine și spre a putea apăra interesele românești în toate direcțiile, trebuie ca în mintea conducătorilor țării să fie înrădăcinată convingerea că interesele românești nu pot avea alt apărător, decât pe însuși Statul român, că România nu-și poate părăsi destinele în alte mâni, străine.

Și o asemenea convingere trebuie să fie însoțită de o conștiință clară a acestor interese românești. Numai în asemenea caz vom fi feriți de dibuiri vătămătoare și de șovăeli cari înjosec și taie orice avânt.

Dacă bărbații de stat cari decid în vremea de față de soarta României, ar fi avut o asemenea convingere și o asemenea conștiință limpede a intereselor românești, ei n'ar fi avut, față de evenimentele din Balcani, o atitudine dibuitoare, care a lăsat calea deschisă unor mari primejdii, amenințătoare pentru întregul Neam românesc.

ROMÂNII TRANSDUNĂRENI

Pentru Româ-
nii transdu-
năreni.

Când a izbucnit conflictul balcanic, datoria guvernului român erà cu totul indicată. Chiar, sau tocmai luând de bună aserțiunea Statelor balcanice că urmărește numai obținerea de reforme pentru creștinii din Turcia, guvernul României trebuia să încheie o convenție cu guvernele din Sofia, Belgrad, Atena și Cetinie, după care reformele proiectate nu puteau face abstracție de drepturile dobândite de Românii din Balcani sub dominațiunea otomană. Din contra, aceste drepturi urmau să fie lărgite.

Aceasta erà prima datorie a guvernului nostru în ce privește pe Românii de peste Dunăre, mai ales că guvernul nu se putea înșelà asupra intențiunilor Statelor balcanice.

În dreapta Dunărei locuiesc de veacuri mase compacte și importante de Români.

În Serbia ei ocupă întreaga vale a Timocului, rezemată de Dunăre, unde numărul lor e, după ultimele statistici de 350.000.

În Bulgaria se află așezați dealungul țărmului Dunărei și multe din orașele limitrofe bulgărești, ca

Vidinul, Turtucaia, Silistria, etc., au o populație însemnată românească.

Mai numeroși sunt Românii din Macedonia, urmașii direcți ai colonilor romani din Dacia Aureliană.

Aci numărul Românilor e, chiar după statisticele cele mai controversate, de mai bine de un milion. Ei sunt răspândiți în toată valea Pindului și în regiunile cari vor reveni Albaniei viitoare.

Românii macedoneni constituie majoritatea populației orașelor din Macedonia, cărora le dau un colorit românesc. Ei au mari aptitudini comerciale și un dar deosebit pentru artele industriale. Cele mai de seamă din lucrările de artă din Balcani se datorează geniului românesc.

Românii macedoneni nu se mărginesc de altminteri numai la îndeletnicirile comerciale și industriale. Având o mare înclinare pentru literatură și pentru luptele politice, ei au dat un mare contingent de notabilități pe aceste țărmuri. O bună parte din oamenii noștri politici sunt — ca și mulți din burghezimea noastră comercială — de origine macedo-română. Ei au dat figuri mari și Românilor transcarpatini, ca mitropolitul Șaguna și frații Mocioni, familia Dumba, care a ocupat o situațiune proeminentă la Viena, a fost de asemenea de origină româno-macedoneană.

Dar — și aceasta o însemnez cu întristare. — Românii macedoneni au dat o serie întregă de oameni mari dușmanilor lor celor mai înverșunați: Grecilor.

Pe vremea când conștiința națională a Românilor macedoneni nu se trezise încă bine, atunci când ne-

Românii macedoneni.

suferitul jug turcesc cimentase legături trainice de solidaritate creștină, mulți Români macedoneni, pierzând firul etnie, au avut o mare înclinare pentru helenism, care reprezintă pe atunci singura cultură creștină în Balcani.

Cu multă iscusință, pionierii pan-helenismului au știut să atragă în orbita lor pe acești Români macedoneni în cari au văzut valoroase elemente de cucerit.

Primindu-li-se copiii în școlile grecești, îmbibându-se cu ideile și sentimentele grecești. Românii macedoneni s'au simțit atât de atrași de helenism, încât mulți dintre dâșii au făcut operă de adevărați patrioți greci. Intemeietorul Academiei naționale din Atena a fost Românul macedonean Sina. Intemeietarul Școlii politenice din Capitala Greciei a fost tot un Român macedonean. Unitatea cea mai prețioasă a flotei militare grecești, poartă numele unui Român macedonean, al lui George Averof, care și-a lăsat toată averea Statului grecesc.

A trebuit un concurs fericit de împrejurări, a trebuit să vie mai ales opera de expansiune românească în Balcani, începută de Mihail Kogălniceanu în 1864, ca acești Români macedoneni să revie la conștiința națională și să scape încetul cu încetul de mrejele helenismului.

Dușmănia
grecească și
bulgărească.

Azi Românii macedoneni, toți, înțeleg, își dau seama că cel mai primejdios dușman al lor este helenismul și de aceea ei luptă cu hotărîre împotriva lui.

Această luptă a luat proporțiile unui adevărat martirolog. Răsună și azi strigătele de durere și de jale ale Românilor macedoneni împotriva prigonirei gre-

cești. Cu o sălbăticie adevărat balcanică, favorizată de incapacitatea administrativă a Turcilor, Grecii s'au dedat la cele mai cumplite acte de cruzime împotriva Românilor din Macedonia.

N'au respectat nici viețile, nici avutul, nici einstea familiilor macedo-române.

Școlile românești din Macedonia au fost închise, bisericile românești au fost pângărite cu bine-cuvântarea patriarhului grec din Constantinopol, iar azi aceste urgii s'au înzețit pe urma faptului că Grecii au ajuns stăpânii teritoriilor locuite de Români.

În mijlocul ticăloșiilor și destrăbălării din Balcani, Românii macedoneni n'au avut alți prieteni decât pe Turci și pe Albanezi. Dar Turcii au fost prea incapabili spre a le putea da un ajutor eficace, iar Albanezii au gemut și ei pe urmele tiraniilor administrative.

Acolo unde Românii macedoneni, nu erau persecutați de Greci, erau maltratați de Bulgari. Căci și Bulgarii, cari au avut totdeauna veleități asupra Macedoniei, au văzut cu ochi răi pe Românii de acolo. Bande bulgare au devastat, decâteori au putut, casele Românilor macedoneni: ele și-au întins acțiunea criminală până și în inima României, în Capitala București, unde câte un Român macedonean, la adăpostul legilor românești, lucră pentru consângenii săi din țara natală.

Intrebarea ce se pune azi e următoarea: Care tre-
bue să fie soarta românilor transdunăreni? Garanții pen-
tru Românii
macedoneni.

Răspunsul e simplu, firesc, dictat de însăși împrejurările de peste Dunăre.

În statele limitrofe, Bulgaria și Serbia, unde nu-

mărul Românilor e mai mic, Români trebuie să se bucure de toate libertățile pe cari principiile civilizației moderne le recunosc tuturor națiunilor. Ei trebuie să fie feriți de orice tendință de desnaționalizare, ca să-și poată cultivă limba și păstră datinele naționale. Deși de aceeaș religie cu Bulgariei și Sârbii, Români trebuie să aibă biserica lor națională.

Școlile românești din Serbia și Bulgaria trebuie să primească ajutorul Statului român, ajutor recunoscut și consacrat de guvernele din Sofia și Belgrad. Școlile, bisericile și așezămintele de binefacere ale Românilor din Bulgaria și Serbia trebuie să fie recunoscute persoane morale și juridice, ca să poată primi legate și să poată stă în fața tribunalelor.

Acesta e minimul cererilor pe cari trebuie să le formulăm în favoarea Românilor din Bulgaria și Serbia și datoria guvernului român e de a fi intransigent în această privință.

Cât despre Români macedoneni, postulatele noastre merg mai departe.

În haosul macedonean, haos căruia ultimul războiu balcanic nu-i pune capăt, ființa etnică a Românilor macedoneni nu poate fi jertfită, pierdută. Ei au acolo drepturi aborigene și condițiunile politice și etnografice îndreptătesc a cere pentru dânșii cea mai largă autonomie.

Dacă unii oameni politici dela noi fără *crez național*, fără judecată critică și fără putere de muncă, își închipuie că Români din Macedonia sunt mești pieirei, ei se înșeală amar. Puterea de rezistență națională e invincibilă. O vedem la Polonezi, la Finlandezi și la toate celelalte neamuri subjgate. O

vedem la Evrei cari, desrădăcinați de pe pământul țării lor, și împrăștiați peste tot globul, își păstrează ființa lor etnică, rezistând tuturor vicisitudinilor, tuturor prigonirilor, fără nici un sprijin și fără nici o speranță de a mai avea un Stat. Cum am putea crede că Românii macedoneni, stabiliți de două mii de ani pe pământul lor și după ce au rezistat atâtor prigoniri, ar putea încetă de a fi, tocmai azi când ideia de naționalitate înregistrează atâtea izbânzii. Statul român nu poate rămâne indiferent față de soarta lor. Românii macedoneni nu-i pot servi drept obiect de preocupare politică și România are datoria de ași înzeci șfortările pentru apărarea Românilor transdunărean.

Dacă socotelile Europei nu vor îngădui să se creeze în Macedonia o stare, de fapt și de drept, la fel cu cea din Elveția, cu cantoane naționale și cu respectarea tuturor drepturilor ce decurg din caracterul etnic al locuitorilor, atunci Românii macedoneni să fie alipiți noului Stat albanez. Dar această alipire să nu fie o subjugare. Un dualism albano-român e singura soluțiune echitabilă, cu atât mai ușor de realizat, cu cât inșiși Albanezii sunt partizanii lui.

Să nu uităm că noua stare de lucruri din Balcani, creată de războiul contra Turciei și de intervenția Europei, nu poate fi decât provizorie. Prea sunt mari competițiunile, rivalitățile și chiar dușmăniile dintre aliații balcanici de azi, ca noua stare de lucruri să poată dură mult timp. Noui lupte crâncene sunt în perspectivă. Cazanul balcanic va continuă să fie în fierbere, și în așteptarea luptelor ce se anunță, Românii macedoneni nu trebuie să renunțe nici la spe-

ranțele, nici la dezideratele lor. Ei vor avea un punct de sprijin în Statul albanez și dacă vor ști să ducă o politică cuminte, vor sfârși prin a obține preponderența ce li se cuvine.

Până atunci Statul român nu trebuie să-i piardă din vedere, ci, din potrivă, să le acorde sprijinul cel mai franc și mai eficace. Dacă State străine, ca Italia și Austro-Ungaria, nu se sfiesc, din motive pur politice și strategice, să ia apărarea Albanezilor; dacă State mari își creiază colonii îndepărtate, spre a le apăra apoi, făcând jertfe enorme de sânge și de bani, cu atât mai mult se cuvine ca Statul român să-și apere consângeni de ai săi stabiliți de milenii în locurile unde trăiesc.

Pentru această apărare Statul român să nu cruțe nici un sacrificiu, căci o parcelă din organismul românesc atrofiată, va slăbi întregul organism.

GRANIȚA DOBROGEANĂ POSESIUNEA CETĂȚEI SILISTRIA

Cu intervenția în favoarea Românilor transdunăreni, Statul român n'a epuizat însă seria obligațiilor ce decurg pentru dânsul din mersul nouilor evenimente din Balcani. O altă problemă, tot atât de gravă, dacă nu și mai gravă, fiindcă privește direct siguranța lui, și deci și existența Românilor în întreg, trebuie să-i solicite atenția: Problema raporturilor sale cu Bulgaria.

Din toate țările balcanice, Bulgaria are cele mai multe puncte de atingere cu România, fiindcă granița româno-bulgară e cea mai lungă. În cursul timpurilor trecute, când Bulgaria nu era încă un stat format, raporturile dintre noi și dânsa au fost bune. Bune în sensul că noi am servit totdeauna de adăpost Bulgarilor în contra prigonitorilor lor turci, bune în sensul că am împărtășit pe Bulgari cu binefacerile culturii noastre și bune mai ales prin faptul că Bulgarii n'avuseseră încă chip să-și manifeste adevăratele lor sentimente pentru noi. Dar de când Bulgarii au venit la viața modernă, de când noi ne-am

Raporturile
noastre cu
Bulgaria

vărsat sângele spre a le dà libertatea, am avut pri-lejul să cunoaştem acest popor şi ne-am putut con-vinge că el este incapabil de orice sentiment; chiar sentimentul recunoştinţei, pe care îl au şi oamenii primitivi, îi lipseşte. De origină fino-mongolă, creş-tinaţi de Slavi, Bulgarii au zelul neofitului şi se arată mai slavi decât toţi Slavii, fiind duşmanii cei mai neîmpăcaţi ai adevăratei civilizaţiunei. De bunurile acestei civilizaţiuni ei se servesc numai întru cât pot servi scopurilor lor barbare şi josnice.

Pe acest tărâm se întâlnesc cu inspiratorii lor ruşi, cari de asemenea au numai o fereastră deschisă spre Europa şi cari au păstrat tot fondul lor aziatic. Tot aşă şi Bulgarii. În peninsula balcanică, nu Turcii au reprezentat adevăratul aziatism, ci Bulgarii. Crime peste crime, pumnal şi măceluri, bombe şi incendii, iată istoria cea mai modernă a Bulgariei contem-porane.

Mânaţi de aceste sentimente sălbatice, Bulgarii în-tâlnesc în calea lor civilizaţia noastră latină, cu care nu se pot împacă. Ei văd în ţara noastră o pană vârată între dânşii şi Ruşi. Şi fiindcă tendinţa lor este să trăiască în imediată vecinătate cu Ruşii, pen-tru ca împărtaşirea sufletească slavă să fie desăvâr-şită, ei sunt duşmanii de moarte ai României. Agi-taţia criminală bulgară de acum doisprezece ani care a culminat în asasinarea unui bun Român macedo-nean, şi care a fost de fapt îndreptată în contra si-guranţei Statului român, n'a fost de cât începutul duşmăniei bulgare. În viitor vom avea întregimea acestei duşmăniei.

Măsuri de
apărare.

De aceea se cuvine să luăm din timp măsurile

noastre de apărare. Câtă vreme Bulgaria a fost o țară mică, turbulentă, frământată de patimi, dușmănia bulgară nu aveà pentru noi decât o importanță relativă. Dar cu o Bulgarie mărită, așa cum va ieși din actualul războiu, această dușmănie devine un factor de căpetenie, de care va trebui să ținem într'una seamă. De aceea, — o zic încă odată — să ne luăm măsurile noastre.

Luarea acestor măsuri se impuneà din primul moment al războiului balcanic.

Imediat după declararea războiului, noi trebuiam să facem cunoscut la Sofia, fără reticențe, că n'am putea privi cu indiferență creșterea puterii Statului bulgar. Trebiuà să cerem compensații.

Când ziceam compensații, înțeleg cadrilaterul Rusciuc-Silistria-Șumla-Varna, pe care trebiuà să-l ocupăm militărește, dacă nu ne-ar fi fost dat de bună voie.

Am făcut odată greșala de a nu-l lua în 1878, când ne-a fost oferit, și nu trebiuà s'o repetăm acum, renunțând la ocuparea lui.

Dar dacă am pierdut din nou prilejul de a ne spori țara cu un teritoriu a cărui populațiune, în majoritate musulmană, preferă dominațiunea română celei bulgărești, nu trebiuà cel puțin să comitem greșala de a reduce cererea de compensațiuni la o derizorie cesiune de teritoriu de-alungul graniței dobrogene și pe țărmul Mării Negre.

O asemenea cesiune are aparența unei compensațiuni, fără a fi altceva decât o parodie de compensațiune. Ce ne trebuie nouă o fâșie îngustă și stearpă de-alungul graniței actuale? Ce ne trebuie nouă câți-va noi kilometri la Marea Neagră? Să con-

struim un port militar la Mangalia? Dar avem localități mai indicate pentru un asemenea port: avem Tekir-Ghiolul, cu totul în apropierea Constanței, port ușor de apărat cu tunul din două părți: și dela Mangalia și dela Constanța.

Nu trebuiă să venim cu asemenea cerere, care constituie — o repet — o adevărată deridare.

Neocupând cadrilaterul Rusciuc-Varna, ne rămâne o singură pretenție de formulat: Să ni să dea cetatea Silistria, bine iuteles cu o zonă la sud care să ne asigure deplina stăpânire a acestei cetăți și a podului militar ce va trebui să construim în fața ei.

Valoarea cetății Silistria.

Pentru mine, cetatea Silistria are o valoare primordială. Pun atâta preț pe cetatea Silistria, că dacă Bulgaria nu s'ar fi mărit, aș fi aplaudat dacă, pentru obținerea cetății Silistriei, ar fi fost să cedăm noi o parte din teritoriul nostru dobrogean actual. Am fi dovedit astfel și mai bine că nu lăcomia sau invidia dictează atitudinea noastră, ci o necesitate supremă, o absolută nevoie pentru apărarea noastră națională. Fără cetatea Silistria, orice mărire de teritoriu dealungul graniței actuale lasă granița tot deschisă, fără apărare.

A vorbi de însemnătatea militară a cetății Silistria, e azi inutil. Strategi eminenti au pus-o în evidență. Țarul Nicolae I a numit-o «Cheia Dunărei». Mareșalul Moltke, în ale sale «Note din Turcia», scrise pe vremea războiului Crimeei, relevează importanța ei strategică. De fapt, în războiul Crimeei cetatea Silistria a avut un rol de prima ordine, oprind înaintarea Rușilor. În războiul ruso-turec din 1828, ce-

tatea Silistriei a fost de asemenea de o valoare hotărâtoare pentru mersul operațiilor militare.

Și militarii din veacurile trecute și-au dat seama de importanța strategică a cetății Silistria. Aci și-a concentrat grosul trupelor principele rus Sviatoslav. Aci s'a întărit militărește Mircea cel bătrân. În acest loc Sultanii turci au dat lupte îndârjite.

De alminteri, Silistria e vechea cetate Dorostorum a Romanilor și sunt doar știute intuiția militară și priceperea strategică a Romanilor.

Această cetate, care e virtual a noastră, prin dreptul nostru istoric, datând dela Mircea cel bătrân, eră să ne fie redată de Congresul din Berlin, care a pus pe tapet întreaga chestiune a graniței dobrogene.

Congresul
din Berlin

La acest Congres, când a fost vorba să ni se dea Dobrogea, drept compensație pentru răpirea Basarabiei, s'a adus în dezbateră fixarea graniței sudice a Dobrogei. Reprezentanții Puterilor, neputând trece cu vederea eficacitatea concursului ce am dat Rusiei, au opinat ca granița Dobrogei să fie întinsă cât mai spre sud și să cuprindă și cetatea Silistria.

În deosebi, delegatul Franței, Waddington, a ple-dat cauza noastră cu multă căldură. Făcând apel la simțimintele de echitate ale guvernului rus, care după ce ne oferise singur, la început, toată Dobrogea, împreună cu cetatea Silistria, (ne oferise și Vidinul ¹⁾ se opune la Congresul din Berlin unei întinderi prea mari a Dobrogei retrocedată nouă, Waddington declară că Românii au fost tratați *cam aspru* și că

1) Declarație făcută de Mihail Kogălniceanu, în 1883, la o întrunire publică din Iași.

compensațiunea ce li se ofereà nu erà îndestulătoare. Waddington își încheià cuvântarea cerând să se acorde României «*o întindere de teritoriu la sudul Dobrogei, care să cuprindă cetatea Silistria și Mangalia*».

În acelaș sens a vorbit și contele Andrassy, reprezentantul Austro-Ungariei, și contele Corti, reprezentantul Italiei, care a precizat de asemeni ca teritoriul cedat României «*să cuprindă și cetatea Silistria, printr'o mai mare sporire a fruntariei meridionale a Dobrogei*».

Relevând acest apel, principele Gorceacow, primul delegat al Rusiei, întreabă «*în ce fel s'ar puteà exercită generozitatea Rusiei, fiindcă sporirea teritoriului Dobrogei s'ar face în dauna Bulgariei, deja considerabil redusă*».

Principele Bismarek, președintele Congresului, propunând numirea unei comisiuni speciale care să se ocupe cu fixarea, în principiu, a liniei de graniță, principele Gorceacow respinge numirea unei asemenea comisiuni și cere să se rezolve chestiunea *séance tenante*, «*chiar cu prețul vre-unui act de generozitate din partea Rusiei*». Această declarație a lui Gorceacow lăsà să se înțeleagă că Rusia n'ar fi departe de a aderà la propunerea Waddington-Corti.

Dar contele Schuvalow, al doilea delegat rus, de convență cu Gorciacow, luà cuvântul și declară că Rusia n'ar puteà consimți la propunerea Franței, *sprijinită și de restul Europei*, și cerù ca cetatea Silistria să nu fie dată României.

O vie discuție urmă, în cursul căreia Waddington apără cu energie punctul său de vedere, dar Rusia opunându-se, Germania trecù de partea ei, Austro-

Ungaria o urmă, Anglia se ținù departe de discuție, Turcia nu erà chemată să se pronunțe, așa că Franța și Italia au rămas în minoritate. Numai astfel am fost deposedați, la Congresul din Berlin, de cetatea Silistria, după ce, la un moment dat, majoritatea Puterilor fusese de părere ca această cetate să fie dată României.

Când, mai târziu, Comisiunea europeană însărcinată cu delimitarea graniței dobrogene, își începù lucrările, se făcù din nou propunerea ca cetatea Silistria să ne fie încorporată. În deosebi delegatul Italiei, colonelul Orero, pledă cauza noastră cu multă stăruință. Dar opoziția brutală a Rusiei făcând orice înțelegere cu neputință, lucrurile au ajuns în cele din urmă la o mediațiune propusă și înfăptuită de Austro-Ungaria, care se opri la o soluțiune după care fortul Arab-Tabia ne fù cedat nouă, pe când cetatea Silistria, cu celelalte forturi înconjurătoare, fù lăsată Bulgariei.

Din cele ce preced reiese până la evidență că cele mai multe din Puterile europene erau de acord ca odată cu Dobrogea să ne fie dată și cetatea Silistria și că numai opoziția Rusiei a creiat împrejurarea că noi n'avem încă această cetate.

Ceeace a îndemnat mai toată Europa să fie de partea noastră n'a fost o noțiune de dreptate abstractă, după care se cuveneà ca noi să fim mai bine răsplătiți și pentru participarea noastră la războiul din 1877-78 și pentru pierderea Basarabiei, pe care ne-o răpiră aceia cari ceruseră cu o umilitoare stăruință concursul nostru.

România Stat
dunărean

Atitudinea Puterilor europene a fost dictată și de alt considerent.

Noi avem în constelația Europei caracterul unui Stat dunărean *per excellentiam*. Situațiunea noastră geografică, faptul că suntem așezați la gurile Dunărei, a îndemnat Puterile europene să ne încredințeze nouă apărarea basinelui Dunărei de jos. Tratatul din Paris, care a urmat războiului din Crimeea și care a dat naștere României moderne, ne-a redat trei județe din Basarabia de sud, tocmai spre a preciza intenția Europei de a ne încredința nouă stăpânirea gurilor Dunării. Instituirea Comisiunii europene a Dunărei, de către acelaș tratat, a fost o manifestare mai mult a acestei intenții. Iar faptul că tratatul din Berlin, care ne-a recunoscut independența, atribue României un loc în sânul comisiunii dunărene, alături de celelalte Puteri, consacră în mod și mai luminos rolul nostru de Stat dunărean, cu misiunea de a garantă libertatea navigațiunii pe Dunăre.

Dar această libertate devine iluzorie cât timp există dealungul Dunărei fortărețe. Pentru acest cuvânt Congresul din Berlin a cerut cu stăruință raderea tuturor fortărețelor de pe țărmul drept al Dunărei. Raderea acestor fortărețe eră o garanție pentru siguranța României. Insuș principele Gorceacow a recunoscut aceasta când a declarat că *«România nu va obține numai, în urma războiului la care a luat parte, recunoașterea independenței, ci și distrugerea fortărețelor cari amenințau siguranța ei.*

De aci urmează că în intenția Puterilor eră să se dea României toate mijloacele de apărare. Printre

acestea și posesiunea cetății Silistriei, care, prin pozițiunea ei, domină întreaga Dunăre de jos.

Ergotări nu încep.

Cetatea Silistria trebuie să fie a noastră și pentru apărarea siguranței noastre și pentru apărarea Dunărei de jos. Cu atât mai mult trebuie să fie azi, cu cât e notoriu că Bulgarii, nici după treizeci și cinci de ani, n'au distrus forturile cetății Silistriei, în ciuda tratatului din Berlin, care a cerut raderea lor în răstimp de un an.

Azi, revenind la principiile enunțate în sânul Congresului din Berlin, care constituie pentru noi un drept juridic, cerem Bulgarilor cetatea Silistria. Bulgarii, neputând tăgădui temeiul cerereri noastre, stau la tocmeală și ne oferă fortul Medgidie-Tabia și raderea celorlalte forturi. Oferta nu e serioasă. Întâi nu putem admite ca Bulgarii, cari au eludat până azi stipulațiunile Congresului din Berlin și n'au dărâmat nici una din fortărețele de pe malul lor dunărean, — ba, din contra, le-au întărit — nu se vor schimba deodată, spre a-și ține cuvântul față de noi. Neținându-și-l, cum e sigur, vom avea un imediat prilej de ceartă cu dânșii. Apoi, primind numai Medgidie-Tabia, cum am putea ține garnizoană acolo? Fiind fatalmente puțin numeroasă, garnizoana noastră ar fi neîncetat amenințată de garnizoana bulgară așezată în celelalte forturi ale cetății Silistria. Prezența Bulgarilor ar stânjeni considerabil mișcarea trupelor noastre, amenințând chiar Ostrovul și Călărașii. Prezența de trupe bulgare în cetatea Silistria și în jurul Silistriei ar sili trupele noastre la lungi ocoluri, ceea ce e cu totul dăunător intereselor

De ce cerem
cetatea Silistria?

unei bune apărări. Fără cetatea Silistriei, armata română nu și-ar putea desfășura operațiile de apărare a Dobrogei. Cu cetatea Silistriei în mâinile Bulgarilor, suntem oricând amenințați de un atac din partea lor, fără posibilitate de a o asedia.

Nu trebuie să se uite că granița de sud a Dobrogei este o graniță deschisă, fără nici o apărare naturală. La câțiva kilometri de dânsa se află orașele Dobrici și cetatea Silistria, de unde armata bulgară poate ajunge, după un marș de o zi și fără nici o piedică, până în inima Dobrogei noastre. România neavând în Dobrogea decât o singură cale ferată, linia Cernavoda-Constanța, concentrarea de trupe românești în această provincie devine o neputință. Podul dela Cernavoda n'are o linie dublă și apoi acest pod poate fi în permanență amenințat de armata bulgară sprijinită de cetatea Silistria. Întreb: mai există o singură țară în lume care să nu-și poată apăra o provincie întreagă și încă o provincie de importanța Dobrogei care dă țării singurul acces la Mare?

Spre a putea aduce la timp trupe în Dobrogea, în caz de conflict, avem nevoie de încă un pod peste Dunăre și acest pod, din motive topografice, nu poate fi construit decât în dreptul Silistriei. Or, cetatea Silistria în mâinile Bulgarilor ar însemna să lăsăm capul acestui pod militar în mâinile dușmanului, ceea ce este o enormitate greu de conceput.

Interesul nostru strategic, dreptul cel mai elementar de apărare, cere ca noi să avem cetatea Silistria cu toate forturile ei.

Bulgarii n'au nici un cuvânt de a se opune.

Noi nu suntem un Stat cuceritor ; în orice caz am dovedit Bulgarilor în două rânduri că chiar având intenții de cucerire, nu în direcția lor le îndreptăm ; altminteri am fi ocupat cadrilaterul. Noi avem numai intenții de apărare. Voim ca Dobrogea, pe care am primit-o ca o compensațiune pentru Basarabia, să fie a noastră și să rămână a noastră. Dacă Bulgarii ar judecă cu rațiune și nu s'ar lăsa târâți de sentimente, ne-ar dà ei înșiși cetatea Silistria, căci altminteri, spre a ne recuceri Dobrogea ocupată de Bulgari, ar trebui să trecem Dunărea și să în-călcăm teritoriul lor.

De altfel și în intenția Congresului din Berlin a fost de a ne asigura deplina posesiune a provinciei noastre transdunărene. Raportând în numele comisiunii speciale însărcinată de Congres a studia în principiu chestiunea granițelor Bulgariei, principele de Hohenlohe, vorbind de granița dobrogeană, afirmă că comisiunea a opinat pentru «o linie, care pornind dela est de Silistria, ar merge până la Mangalia, la Marea Neagră. Punctul la est de Silistra nu este încă hotărît ; dar nu este vorba de o linie strategică ; aceasta ca o concesie făcută României».

Cu alte cuvinte Bulgaria nu trebuie să aibă o pozițiune strategică în dauna României, ci, din potrivă, România să aibă toate garanțiile strategice pentru apărarea graniței sale.

Congresul din Berlin nu putea admite altă soluțiune, căci altfel creia el însuș cauza unor inevitabile conflicte.

Acestea fiind faptele, reiese până la evidență că

Războiu ro-
mâno-bulgar

cerând cetatea Silistria, cerem un drept al nostru ca o condiție indispensabilă apărării noastre.

Bulgarii însă nu vor să înțeleagă aceasta. Perfizi și încăpățânați, ei profită de faptul că-i tratăm încă diplomaticeste, spre a nu ține seamă de cererea noastră legitimă. Ba au târăganat astfel lucrurile că litigiul a ajuns să formeze obiectul unei mediațiuni a Puterilor. Fie! noi am primit mediațiunea, din deferență pentru Marile Puteri și fiind tari pe dreptul nostru. Avem convingerea că Europa va repară azi o greșeală care a dat naștere întregului conflict. Dar dacă dreptul nostru nu va avea de corolar dreptatea, dacă vom fi odată mai mult victima unei manevre diplomatice, care va pune calculile altora mai presus de interesele noastre, atunci cuvântul Puterilor nu va fi și cuvântul nostru.

Atunci va trebui să vorbim noi; și după ce am încercat în zadar vorba cu binele, va trebui, o repet, să vorbească glasul tunurilor noastre. Drepturile noastre de existență și de apărare sunt drepturi sfinte; ele trebuiesc impuse azi cu armele, căci mai târziu Bulgari ne vor declara ei războiu.

Nu sunt un partizan fervent al războaielor. Democrat, sunt prin esență și pacifist, apreciind cu deosebire binefacerile păcii. Dar sunt războaie binecuvântate. Nu, bine înțeles, războaiele de agresiune și lăcomie. Dar războaiele pentru onoarea națională, sau pentru apărarea existenței naționale, sunt chiar războaie populare, și țara întregă înarmată s'ar ridica ca un singur om.

Un asemenea războiu ar fi războiul nostru cu Bulgaria. Am încercat toate mijloacele pacifice. Ne-am

sleit răbdarea discutând și așteptând. Dacă Bulgarii se vor dovedi până la urmă incapabili de a aprecia răbdarea și intențiile noastre pacifice, atunci vor avea, vor trebui să aibă războiul cu noi.

Și nimeni în lume nu ne va putea imputa că am tăbărit asupra unei țări slăbite. Slavă Domnului! Bulgarii, cari se laudă că sunt Japonezii Orientului, se declară gata a continua războiul cu Imperiul otoman. Ba se arată bătaioși și față de Greci și Sârbii, pe cari vor să-i despoaie cu toată alianța. Și apoi, când ești provocat, când ți-ai sleit toate mijloacele de persuasiune, când ți-ai pierdut răbdarea, atunci recurgi la ultima rațiune. Atunci nu te mai întrebi dacă cel cu care te încaieri e slăbit sau nu. Nici Bulgarii n'au ținut seamă de extenuarea Turciei după revoluțiuni interne și războiul cu Italia. Nici puternica Anglie nu s'a sfiit să declare războiu micului popor al Burilor.

Dacă va fi să avem războiu cu Bulgaria, și eu unul nu prevăd altă posibilitate de a tranșa diferendul cu dânsa atunci e mai bine să-l avem acuma, decât mai târziu. Avându-l acuma, vom șterge o umilință diplomatică și vom repară greșala de a fi stat impasibili în tot timpul războiului balcanic. A mai făcut o țară în Europa greșala de a fi stat impasibilă în fața unui războiu care o interesă de aproape: Franța a lăsat Prusia să ducă pe Austriaci la Sadova. Și rezultatul a fost: Sedanul.

Nu doar că m'aș teme de un Sedan românesc din partea Bulgarilor, dar nici nu pot admite ca Bulgarii să ne provoace, și atitudinea lor în chestia cetăței Silistriei e o provocare la adresa noastră.

Dacă nu vom obține cetatea Silistria pe căile pașnice, va trebui s'o luăm pe calea armelor. Cetatea Silistria e pentru noi viitorul, e siguranța națională, și pentru viitorul lor, popoarele fac supremul sacrificiu.

Decât Bulgarii să nu uite un lucru: un războiu știi unde începe, dar nu știi unde sfârșește. Cetatea Silistria poate fi punctul de plecare al unui conflict româno-bulgar, dar nu poate fi și punctul lui final. Căci e evident că pornind să luăm cetatea Silistria, nu ne vom opri acolo. Ne vom folosi de prilej spre a regulă și alte chestiuni dintre noi și Bulgaria și nu vom uita să restabilim echilibrul necesar, zdruncinat azi.

REFACEREA VIEȚEI NOASTRE NAȚIONALE

Războiul balcanic a pus dintr'o dată Statului român toată plenitudinea îndatoririlor sale naționale, pe cari înainte le bănuia, le presimțea numai în mod intuitiv. Apatie culpabilă.

Războiul a fost ca o sguduire dintr'o amorteală. Sub puterea acestei sguduiri, s'a făcut ca o lumină în sufletul nostru, lumină tristă și descurajătoare, dacă n'ar fi ziua de mâne.

Am văzut că nu suntem destul de pregătiți sufletește spre a validitate interesele Statului român și ale întregului Neam românesc.

Războiul din preajma noastră, în care erau în joc atâtea interese vitale ale noastre, s'a desfășurat peripețios, cu victorii răsunătoare și cu înfrângeri teribile, și pe noi nu ne-a scos din toropeală. Și când, în cele din urmă, sub puterea împrejurărilor, am trebuit și noi să ne spunem cuvântul, l-am spus cu glas moale, cu sfială, ca și cum n'am fi fost convinși noi înși-ne de dreptatea cauzei noastre.

De bună seamă că o asemenea stare sufletească, o asemenea acțiune timidă, nu pot fi fără o pricină

adâncă. Pricina e: scăderea energiei românești, slăbirea nervului vital al Poporului român.

Pe urma acestei sleiri a forțelor românești, am oferit lumii spectacolul unei lănceziri rușinoase. S'a cutremurat văzduhul la strigătele de triumf ale Statelor balcanice, a rămas uimită lumea de puterea de expansiune a naționalismului unor popoare mici, plecate să doboare un imperiu care se mai bucură de un renume militar, și noi am stat inerti și nici nu ne-am dat în primul moment seama că interesele noastre cele mai vii erau târâte în vultoare.

Am continuat să ducem o viață de risipă și huzur, abiă turburată de un verbiaj patriotic.

Imprejurările politice au voit ca în toiul conflictului balcanic să avem alegeri legislative generale. Ei bine, aceste alegeri, cari urmau să dea un Parlament chemat să imprime, în momente mari, o direcție conștiinței naționale, au avut loc într'o acalmie dusă până la nepăsare. Iar noul Parlament, convocat tocmai când interesele externe primau totul, s'a ferit să deschidă o dezbateră asupra politicii externe, continuând astfel o fatală tradiție după care chestiunile externe rămân interzise Poporului român.

Cauzele
apatiei.

Această renunțare a unei Națiuni la dreptul ei de a-și dezbate interesele, are la noi o explicație foarte firească. Guvern, Parlament, aproape toată clasa noastră conducătoare, nu quintesențiază interesele Poporului român. Rezemându-se pe un regim electoral care înlătură marile mase românești dela manifestarea vieții publice, politica României e un sport pentru unii, un mijloc de căpătuială pentru alții și un instrument de aservire pentru toți. Interese de

coterie, lupte de parvenire individuală, velleități, adesea nelegitime, de preponderență și o tendință neînfrânată de a exploata banul public, iată elementele politice românești.

Cu asemenea elemente, interesele Neamului sunt primejduite, iar isvoarele lui de viață secate.

La sate avem o populațiune analfabetă, care trăiește în ignoranță și mizerie și despuiată de toate drepturile. La orașe avem cohorte de bugetivori și o puternică burghezime străină.

Țărănimea română moare de foame pe pământul pe care îl muncește, prada tuturor boalelor cari provoacă o mortalitate decimantă și mai e asuprită de o birocrație coruptă și nemiloasă.

Ea n'are nici un mijloc de emancipare.

Politicește, țăranul român e desmoștenit; declarat minor, îi s'a luat dreptul de vot direct.

Economicște e aservit de două ori: de proprietari și de arendași.

Cât despre orașean, el e, sau depravat de lupte politice înjositoare, sau lăsat cu sufletul pustiu de un învățământ care nu-i dă de cât utilitarismul.

În asemenea condițiuni, clasa conducătoare, eterogenă în bună parte, nici nu poate fi primenită cu elemente viguroase luate din trunchiul românesc. Puținele elemente de jos cari ajung sus, nu pot ajunge acolo de cât printr'un purgatoriu dea'ndosele: lepădându-se de toate însușirile bune cu cari au pornit.

În asemenea condițiuni nu mai e nici o mirare că orizontul românesc e îngustat. În loc de a îmbrățișa, cu sufletul curat, toate problemele cari se pun

Neamului nostru, cei mai mulți nu văd decât interesul zilei de azi și grija meschină a zilei de mâine.

Pe când alte popoare își prepară destine a căror înfăptuire vor răni adânc inima Românismlui, noi abia dacă simțim o tresărire.

Trăim în neștire.

Nu vedem și nu înțelegem că Statul nostru e amenințat din toate părțile și că mai presus de existența lui stă însăși existența Românismlui.

O schimbare
se impune.

A venit totuși momentul să ne întoarcem către noi înși-ne, să ne coborim în suflete și să purcedem acolò la o revizuire a conștiinței noastre naționale.

Așa ea până acum nu mai poate merge.

Când alte națiuni din jurul nostru, dușmane nouă, se întăresc, renasc, nu ne mai e iertat nouă să avem preocupările mici și patimele mari de până azi.

Trebue să pășim pe o cale largă, spre acele reforme adânci, pe cari le reclamă interesele Statului român și interesele Românismlui întreg.

Să tămăduim relele de cari suferim și cari provoacă starea de azi.

Țărănimea noastră nu mai poate rămâne servă pe pământul ei. Fără a tăgădui importanța socială a proprietății mari, mai ales când această proprietate se află în mâinile unor elemente aborigene, trebue recunoscut că starea de quasi-jobăgie a țărănilor noștri constituie o primejdie. Ea lasă pe țărani în prada celei mai groaznice dependențe: depedența economică, slăbind însuși substratul apărării naționale. Numai țărani stăpâni pe un petec de pământ care îi hrănește, pot fi soldați cu avânt, fiindcă au pentru ce se luptă. Înainte de a vedea Patria, moșia

tuturor, țăranul vede petecul lui de pământ. Nu mai putem dar lăsa pe țărani în starea economică în care se găsesc azi. Improprietărirea lor se impune imediat, în stil mare.

E singurul mijloc prin care li se poate îmbunătăți soarta. Obștiile de arendare, pentru care Statul, face atâta, constituie o îndrumare greșită, fiindcă arendășia nu e decât prelungirea unei servituți și sub raportul național, ea nu va atașa niciodată pe țărani de solul pe care îl muncesc. Arendășia e un mijloc de speculă trecătoare, pe când improprietărirea creiază legături indisolubile între țărani și solul național. De acest adevăr trebuie să ne pătrundem toți și dacă n'a rămas alt chip de improprietărire decât prin o lovitură de Stat, ca în 1864, să se recurgă la asemenea lovitură. Și va bine merită Acela care, înfruntând cerbicia partidelor politice, va îndrăzni s'o facă.

Dar înzestrarea țăranilor cu pământuri de muncă trebuie să fie completată de înzestrarea lor cu dreptul de vot. Desrobirea economică a țăranului trebuie să fie însoțită de emanciparea lui politică. Altminteri țăranimea va rămâne la discreția biurocrațiilor venale și arbitrarie cari vor exercită asupra ei toate opresiunile.

Chemarea țăranilor la viața publică, de care stau astăzi departe, va avea de urmare că interesele țării nu vor mai fi țăr murite în cadrul strămt al unei clase care, nevenind în contact cu Poporul, nu se poate inspira dela adevăratele lui interese.

Acordarea votului universal, direct egal și secret, se impune dar ca o necesitate absolută pentru pri-

menirea vieții noastre politice. Votul universal va trezi toate energiile naționale și le va da acces acolo unde ele se pot desfășura spre binele obștesc. Țara va câștiga astfel un domeniu nedestelenit încă, unde își va recruta elementele necesare progresului ei.

Dar pentru ca votul universal să poată da toate roadele așteptate de la dânsul, va fi nevoie să se lărgească în acelaș timp învățământul public. Satele noastre n'au școli și școlile pe cari le au n'au învățători. În asemenea condițiuni cresc generațiuni de țărani, cari, ca și generațiile trecute, rămân într'o stare culturală cu totul înapoiată. O țărănime ignorantă, analfabetă, dublează primejdia unei țărănime semi-jobage. Ea e susceptibilă de toate aservirile, de toate asupririle și n'are putința de a-și ridică privirea spre un orizont mai înalt. Numai țărani înstăriți economiceste, liberi politiceste și scoși din ignoranță, pot da țării substratul durabil de existență și încrederea în viitor.

La orașe avem de tămăduit rele nu mai puțin mari. Aci avem lenea, dorul de huzur, egoismul și pornirile cele mai utilitariste. Dacă peste satele României s'a lăsat zăbrănecul negru al mizeriei și ignoranței, deasupra orașelor noastre nu luzește *nici un ideal*. O funcționărimă trândavă, politicieni ambițioși, o spuză de oameni de afaceri, iată ce alcătuie orașele noastre și ce dă colorit României de azi.

Lipsa de ideal a contaminat toate straturile noastre urbane, de sus și de jos. Până și aceia cari ar trebui să trăiască sub drapelul sfânt al jertfelor și desinteresărei patriotice, fiind accesibili porniri-

lor celor mai înalte, au fost contaminați de această racilă a societății noastre. În tot timpul conflictului balcanic, am fost dureros impresionat de inacțiunea tineretului nostru, a studenților noștri. Ei, cari ar fi trebuit cei dintâi să vibreze de pasiune patriotică, studenții, cari ar fi trebuit să fie deșteptătorii energiei naționale, au rămas inerți, ca și cum primejdiile ce amenință țara nu i-ar privi. Dascălii lor, de ieri și de azi, n'au știut să trezească într'înșii fiorul patriotismului; absorbiți de preocupări materialiste, studenții noștri au fost martorii muți și impasibili ai unor evenimente cari angajează viitorul nostru.

În contra unei asemenea stări de desagregare sufletească, trebuie să reacționăm din toate puterile noastre și cât mai curând. Neamurile celelalte merg înainte. Istoria nu așteaptă. Dacă nu ne vom pregăti pentru evenimentele ce se vor ivi, evenimentele vor lua un curs fatal nouă.

Trebuie dar să refacem și la sate la orașe bazele vieții noastre naționale. Fiecare să fie chemat la datoria lui; fiecare să aducă prinosul muncii sale. Solicitudinea pentru cele obștești să devie lege. Interesul particular, mai ales interesul egoist și de parvenire necinstită, să amuțească înaintea interesului general. Politicianii să devină, dacă se mai poate, oameni politici cari să cuprindă cu mintea și cu inima toate nevoile României. Căpătuirea bugetară să înceteze; luptele de preponderență personală să facă loc unei emulațiuni pentru binele general.

Ne trebuie profesori de energie, cari să ne dea vlagă și curajul de a voi. România nu mai e la o cotitură. A ajuns la un punct culminant, unde e să se hotărească

de soarta ei. Ea e bătută acolo de vânturi dușmane ce vin din toate părțile. Dacă nu ne vom întări în așa fel ca să rămânem neclintiți, atunci se va isprăvi cu noi ca Stat.

Soarta noastră stă în mâinile noastre. Dacă vom ști să apucăm pe căile drepte și bune, pășind cât mai repede la prefacerea temeliiilor vieții noastre naționale, atunci vom putea da Neamului nostru mijlocul de a-și înfăptui destinele sale.

MILITARISM—POLITICA NAȚIONALĂ—ROMANISM

Absorbit de opera necesară de renaștere și consolidare și săvârșind și greșelile pe cari le-am arătat, Poporul român nici nu și-a dat seamă de însemnătatea destinului său și nu le-a văzut în toată deplinătatea luminei lor.

Importanța
noastră et-
nică.

În primul rând nu a înțeles că Românismul nu se reduce la Statul român.

Românii nu locuiesc doar numai România liberă, ci și ținuturile vecine. Dacă au durerea de a nu trăi în cadrul aceluiaș Stat, au cel puțin mângâierea de a se simți la o laltă. În toate părțile cari înconjoară România liberă, viețuiesc mase compacte și omogene de Români. Pentru aceste mase, România liberă e un nucleu, iar pentru acest nucleu, masele românești înconjurătoare sunt, nu numai un tampon pentru ciocnirile eventuale, ci și un factor hotărîtor. Orice lovitură adusă Românismului din România liberă, trebuie să treacă peste corpul și prin sufletul Românilor din vecinătatea ei. La rândul ei, România liberă trebuie să apere, cu braț ocrotitor, pe Românii de pretutindeni.

România, grație unității sale etnice, nu este

numai un stat, ci și o *națiune*, și când o națiune mai are norocul de a fi înconjurată la toate hotarele sale de o mare imensă numai de *frați* te întrebi ce nu ar putea face această Națiune dacă ar fi conștientă de unitatea sa națională?

Credo
național

Ce viitor strălucit ar putea avea Patria noastră dacă s'ar lura în numele acestei idei naționale și dacă educatorii noștri sau oamenii noștri de stat ar ascute cea mai puternică armă ce există între popoare pe lume: *sentimentul național*.

Trezirea conștiinței naționale și chemarea Popoului român, de pretutindeni la desbaterea soartei lui—în aceasta stă: viitorul Patriei noastre.

Țara noastră însă trece în aceste grele momente, din cauza acestei lipse de *credo național*, printr'o criză generală de tot soiul: criză națională, criză morală, criză de patriotism.

De aci urmează, ca o necesitate absolută pentru Statul român, datoria de a face o politică națională.

Dar o asemenea politică presupune nu numai conștiința clară a intereselor Românilor de pretutindeni, ci și o energie în acțiune.

Marele păcat ce l'am săvârșit până azi—și care explică toată slăbiciunea noastră — e că n'am avut până azi curajul de a desfășura o asemenea energie. Am fost mulțumiți că am fost lăsați să trăim și n'am îndrăsnit a ne spune cuvântul nostru ca Neam.

Am privit cu durere cum Românii din Basarabia sunt desnaționalizați cu brutalitate și desrădăcinați de pe pământul lor strămoșesc, și n'am cutezat să rostim o protestare. Am văzut cum Românii din Ardeal și din Bucovina sunt despoiați de drepturile

lor și stânjeniti în viața lor etnică și ne-am mărginit la câteva vagi demonstrațiuni.

Acestei crize se datorește timiditatea noastră, dusă până la lașitate, care a încurajat până și micile State din Balcani să încalce drepturile Românilor din acele locuri și noi n'am făcut nimic.

Această lipsă de demnitate și mândrie nu se poate explica decât prin faptul că n'am fost conștienți de drepturile și datoriile noastre. Nu ne-am cunoscut măcar puterea. Suntem doar 16 milioane de Români. Suntem națiunea cea mai compactă din răsăritul Europei. Statul român liber e un factor hotărâtor în politica orientală. Impărății mari și puternice au nevoie, în împrejurări grele, de concursul și de prietenia lui. Aceasta s'a văzut mai ales în cursul ultimelor evenimente din Balcani. Dar noi n'am știut să dăm valoare acestor factori.

Am comis greșeala de a ne infeoda, până la subjugare, politicei austro-ungare și, făcând aceasta, n'am avut măcar curajul de a cere Statului căruia ne-am infeodat să trateze mai omenește pe Românii din cuprinsul lui.

Toate acestea dovedesc că politica noastră externă, întocmai ca și cea internă, se inspiră foarte puțin dela adevăratele interese românești.

Rămâne să îndreptăm ce am greșit până azi. De aci încolo va trebui să ducem o politică adevărat națională, având curajul pe care îl îndreptățește numărul și valoarea noastră.

Spre a duce o asemenea politică trebuie ca Românismul să fie tare. Tăria lui nu poate veni decât dela înarmarea lui.

Inarmări

Trăim într'o epocă războinică. Fiecare Stat se înarmează, pe o scară vertiginoasă. Germania dă tonul. Ea urcă efectivul de pace al armatei sale de uscat la 850.000 oameni și cheltuiala de un miliard, necesită la început de noul ei contingent, va fi acoperită dintr'o dată printr'un impozit asupra averilor. Franța nu rămâne în urmă. Superioară Germaniei în mijloace financiare, ea îi este inferioară prin numărul populației și de aceea nu se sfiește să revie la serviciul de trei ani, răpind încă un an tinerimei franceze, cu asentimentul *entuziast și șgomotos* al acestor tinerimi din Republica lui Hervé.

Nu mai vorbim de înarmările Rusiei, care e o vastă cazarmă și de înarmările echivalente ale Austro-Ungariei. Până și Statele mici din Balcani, sleite azi de războiu, nu vor cruță nici o sfortare spre a se înarmă din nou.

În mijlocul unor asemenea pregătiri, trebuie să ducem și noi o politică de militarism acut. Nu trebuie să cruțăm nici un sacrificiu.

Orice Român, valid, sau mai puțin valid, numai în stare să poată purta o armă trebuie să fie pus pe picior de războiu. Suntem în Regatul liber, peste șapte milioane de Români. Putem și trebuie să avem o armată de șapte sute de mii oameni pe picior de război.

Cu cele trei sute de mii baionete ale Românilor din Austro-Ungaria, Românismul va reprezenta o forță de un milion de ostași viteji, pe care nici un Stat din lume nu ar putea-o nesocoti.

Intărirea
sufletească

Dar înarmarea noastră nu trebuie să se oprească la cazarmă. Trebuie să ne armăm și sufletele. Din școală încă să se facă pregătirea militară. Invățământul

public să ne educe pentru apărarea națională. Generația tânără să fie crescută în cultul patriotismului și al militarismului. Dascălii să vorbească copiilor de idelal Românismului și de datoria de a-l apăra cu sufletul, cu pieptul și cu brațele lor. Numai crescând astfel tinerile generațiuni, le vom forma un creier militar și o inimă vitează de Român. Altfel le vom expune moleșirei care este preludiul pieirei atunci când alții se oțelesc.

Regret că s'a desființat din școlile noastre educația militară. Pentru mine micii dorobanți erau un simbol și o speranță, și acel care i-a desființat, a comis o crimă contra Neamului nostru. Căci sentimentele cari se insuflă în frageda copilărie rămân și noi avem nevoie de sentimentul militar ca de un substrat sufletesc, ca o reacțiune contra moleșirei.

De asemenea să favorizăm cât mai mult înființarea de societăți de tir, de gimnastică și alte exerciții fizice cari sunt pentru tineri o oțelire.

Școala și cazarma să fie cele două izvoare de energie națională. Școala încredințată unor dascăli conștienți de menirea lor patriotică și cazarma lăsată pe seama ofițerilor cari, spre a fi buni dascăli și ei, să fugă de viața ușoară și să-și caute mulțumirea în îndeplinirea riguroasă a datoriilor lor. Impreună cu Biserica, școala și cazarma să fie un templu de cultură națională.

Știu că opera militară care ni se impune, ca o necesitate inexorabilă, va cere Statului sacrificii uriașe. Țara noastră e încă săracă și făcând sacrificii mari pentru armată, Statul român va fi silit să se susțină altor îndatoriri. Dar nici aceasta nu se poate,

căci progresul lui s'ar opri. De aceea trebuie să facem totul pentru dezvoltarea economică a țării și ca Statul să aibă mijloacele necesare, o reformă bugetară se impune, pe baza introducerii impozitului progresiv pe venit.

În acelaș timp să se pună capăt oricărei risipe, căci — încă odată—prima noastră datorie e să cheltuim pentru armament și pentru întreținerea unei armate numeroase și puternice, scut de apărare pentru Statul român și cheazășie de siguranță pentru Românismln întreg.

O nouă poli-
tică externă.

Bizuindu-se pe o asemenea armată, România va putea inaugura o nouă politică externă, liberă, demnă, și în conformitate deplină cu interesele românești.

Această politică n'are de ce fi agresivă. Noi încredințăm întregirea Neamului românesc operei timpului, care o va sevârși atunci când ea va decurge ca o fatalitate istorică. Pentru acest cuvânt nu vād nici un inconvenient ca Statul român să-și desvolte politica lui externă în înțelegere cu Monarchia habsburgică. E adevărat că dualitatea austro-ungară are o parte cu care nu ne putem nici de cum împacă. Maghiarii, brutali și urmărind tendinți de heghemonie, nu vor să înțeleagă că pe ei, ca și pe noi, îi amenință aceiaș primejdie: Slavismul. În loc să caute să se apropie de noi, se îndepărtează, prin politica lor de ură față de Românii din Ardeal.

Am încredere în vitalitatea și în puterea de rezistență a Românilor din Ungaria și nădăjduiesc că lupta lor de emancipare va fi încoronată de succes.

Dar dacă nu le putem dà decât un concurs țăr-murit de raporturile dela Stat la Stat, aceasta nu

infirmă rațiunea superioară de a merge cu politica austriacă. Austria, de bine de rău, nu înăbușe viața națională a Românilor din Bucovina. Acolo Românii luptă contra elementului rutean și a altor elemente dușmănoase Românismului, dar impulsul nu vine de la guvernul central. De aceea putem merge prea bine cu Austria pe tărâmul accidentat și prăpăstios al politicii internaționale.

Singuri nu putem rămâne, fiindcă nici un Stat din Europa nu stă singur. Marea și puternica Britanie și-a părăsit «splendida izolare» de odinioară și s'a alipit de Franța și Rusia. România, stat mic, oricât de întărit ar fi, trebuie să-și caute și ea aliați.

Noi avem un motiv hotărîtor de a căută asemenea tovarășii. Suntem așezați la o răscruce a slavismului. Pe noi ne amenință necurmat puterea de expansiune a Imperiului rus, a cărui politică internă și externă este negațiunea oricărei vieți libere și naționale.

În fața unei asemenea primejdii, trebuie să fim veșnic cu ochii de veghe. Și fiindcă singuri suntem prea slabi, trebuie să ne alipim de singura Putere — Austria — care ca și Statul nostru, are de aținut calea slavismului. Alipirea noastră de Austria, fără a avea un caracter de infeodare și subordonare, poate avea totuș caracterul unei federări, pregătire a acelei Confederațiuni care va strânge și mai bine laolaltă rândurile Românismului.

Dar nu numai în spre partea Austriei trebuie să căutăm un punct de sprijin. Și dela Sud, de peste Dunăre, suntem amenințați de primejdia slavă a Bulgariei.

Alianțe
militare

Manifestarea acestei primejdii o avem astăzi sub o formă destul de crâncenă. A crede că am putea întreține în viitor raporturi de prietenie cu Bulgarii, ar fi o iluzie periculoasă. Bulgarii n'au nici un punct de atingere morală cu noi. Politica lor de expansiune are de obiect o provincie românească. Manualele lor din școli și din armată vorbesc de Dobrogea ca de un ținut bulgăresc neeliberat. Tăria Statului român este pentru dâșii o piedică și o umilire. Ei își cresc generațiile în dușmănirea României și le pregătesc pentru un atac împotriva noastră. Asemenea stare de fapt zădărnicește cu totul visul unei confederații balcanice. Am avut și eu această iluzie. Dar după cele întâmplate, după ce Bulgarii și-au arătat adevăratul lor suflet, adevăratele lor veleități, nu mai pot avea această iluzie, când cruda realitate ni-i arată dușmani de moarte.

Dar dacă o confederație balcanică întreagă este de azi înainte exclusă, nu e un cuvânt ca să nu se încerce o confederație parțială. Avem în vecinătatea noastră un aliat prețios și firesc, Poporul sârb. Cu Poporul sârb, n'am avut niciodată și nu vom avea nici în viitor nimic de împărțit. El e accesibil civilizațiunei. Are, ca și noi, milioane de frați asupriți de dominația maghiară. Acest fapt singur constituie un cuvânt temeinic al unei colaborări sârbo-românești.

Dar mai există un alt motiv, tot atât de hotărîtor. Sârbii sunt dușmăniți de Bulgari, cari le pretind teritorii locuite de Sârbi. Tendințele de desnaționalizare ale Bulgarilor le sunt cunoscute. Pentru mulți patrioți sârbi eventualitatea unui conflict cu Bulgarii este o necesitate. În vederea acestui conflict,

Sârbii vor căuta prietenia noastră. Unii bărbați de Stat sârbi, mai pătrunzători, văd de pe acum necesitatea acestei prietenii. O scrisoare publicată deunăzi de către o persoană autorizată, care destăinuiește înclinarea Serbiei de a încheia cu noi un pact contra Bulgariei, este o confirmare în acest sens. O colaborare sârbo-românească nu e numai de dorit, dar ea trebuie căutată și o convenție ofensivă și defensivă trebuie încheiată, între noi și ei, contra Bulgariei.

Această colaborare ar putea fi desăvârșită printr'un acord cu Muntenegrul și Albania.

Sârbii, cari au și ei a-și îndreptă privirea spre frontiera maghiară, vor înțelege în scurt timp, de îndată ce se va risipi fumul războiului actual, că nu trebuie să aibă nici o veleitate asupra Albaniei. În fața primejdiei bulgare, ei se vor apropia și de Albanezi.

Noi avem și un alt cuvânt de a ne apropia de Albanezi. Albania e locuită de o numeroasă populațiune românească. Poporul albanez se arată gata a-i recunoaște drepturile naționale. O politică de înțelegere între Statul român și Albania va favoriza și mai mult aceste dispoziții.

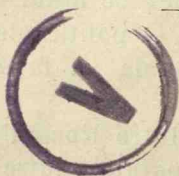
Prin urmare: o acțiune paralelă între România și Austria la Nord și la Est, o acțiune paralelă între România și Serbia, Muntenegrul și Albania, la Sud și la Vest, iată cari trebuie să fie punctele cardinale ale politicii externe a Statului român. Din inima Austriei, de la Viena, trecând prin Cernăuți și București și mergând spre Belgrad, Cetinje până la Sud, la Valona: — o singură directivă, o singură acțiune.

Această acțiune e cu atât mai necesară, cu cât

evenimentele de azi din Balcani, nu sunt ultimele evenimente răsboinice de acolo. Cortina istorică pe care a lăsat-o prăbușirea Turciei se va ridica și atunci vom avea noi teatre răsboinice. Turbulența Bulgarilor, și perfidia Grecilor vor da naștere la noi lupte sângeroase.

Amenințată neconținut dela Nord, România va fi târîtă și de evenimentele dela Sud. Ea nu va mai trebui să fie atunci, cum a fost de astă dată, slabă, desorientată, inconștientă de drepturile și datoriile sale. Intărindu-se fără încetare, cu toate resursele energiei sale, și asigurându-și un sistem de alianțe defensive, firești și folositoare, ea va putea privi cu încredere viitorul și va putea da evenimentelor un curs favorabil intereselor sale.

Atunci Românișmul va fi în adevăr ceea ce trebuie să fie: o forță reală de progres și civilizațiune care va garanta existența noastră în vecii vecilor.

◁OD

- Administrației Domeniului Coroanei. (Biblioteca Domeniului Coroanei). Cărțica XXIII-a. Buc. Tip. Gutenberg, 1902, pag. 72.
- Presa și Societatea Agrară**, de Vasile M. Kogălniceanu, redactorul ziarului „Agrarul”. Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1900, 22 file. Biblioteca ziarului „Agrarul” No. 1.
- Studii făcute asupra **Pelaștrei**, de profesorul *Dr. V. Babeș*, cu o prefață de Vasile M. Kogălniceanu. Biblioteca ziarului „Agrarul”, No. 2, Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1902, pag. 59.
- Legislația Agrară** și măsurile luate în favoarea agriculturii, dela 1864 până azi, de Vasile M. Kogălniceanu. Lucrare făcută pentru Congresul agrar din 14, 15 și 16 Dec. 1902. Buc. Tip. Minerva 1902, pag. 122.
- Rezoluțiuni** luate de primul Congres agricol în România. Buc. Tip. Gutenberg, 1903.
- „**Agrarul**”, Organul Societății agrare. Revistă săptămânală, Anul 1902, 1903, 1904 și 1905. Buc. Tip. Thoma Basilescu.
- Ion Kălderu** și Operile sale. Portret și schiță de Vasile M. Kogălniceanu Buc. Tip. Gutenberg, 1903, pag. 51. Biblioteca ziarului „Agrarul” No. 3.
- Galăț-Constanța**. Porto-franc de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1903, pag. 26. Biblioteca „Agrarului” No. 4.
- Agrarieni și Industriașii**. Răspuns la discursul d-lui Emil Costinescu, ministru de finanțe. Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1903, pag. 46 „Biblioteca Agrarului” No. 5.
- O chestiune la ordinea zilei. **Docurile**, de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Thoma Basilescu, 1903, pag. 42.
- Agrarul**, ziar cotidian 1904, No. 1—10, 1 Martie — 21 Martie.
- Revista Expozițiunii Agrare**, No. 1 și 2, 1 Martie și 15 Aprilie 1904. Buc. Tip. Gutenberg, pag. 42+42.
- Imbunătățirea soartei țăranilor**. Două discursuri rostite în Parlament de Mihail Kogălniceanu în zilele de 25 Maiu și 1 Iunie 1892 cu o prefață de *Petre Grădășeanu* și o precuvântare, publicate de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. M. S. Niculescu, 1905, pag. XXXI+159.
- Chestiunea țăărăneasă**. Ca anexe: Rapoartele șefilor de trupe asupra cauzelor cari au provocat răscoala țăranilor din 1888 și o bibliografie a chestiunii țăărănești. Buc., la tipografiile Gutenberg și Universală, 1906. (Aparută în Decembrie 1905), pag. 180.
- La Question Agraire en Roumanie**. Extrait du „Courrier Européen” du 12 Oct. 1906, Paris.
- Prefață la „Câteva cuvinte” în **Chestiunea țăărăneasă** de *Daniel Klein*, inginer silvic. Buc. Tip. Clementa, pag. 16.
- Câteva considerente asupra **Industrializării fructelor**, de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Gutenberg, 1906, pag. 24.
- Patruzeci de ani de civilizațiune românească**. Cât am propăsit în vremea aceasta, de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Munca, 1906, p. 14. (Articol apărut în „Epoca” din 14 Maiu 1906.
- Liga culturală**. Nepăsarea națională. Vina politicianului. Direcția în care ar trebui să se lucreze pe calea culturală. Românii din Ungaria și Macedonia. Starea actuală a ligii. Ce este de făcut pentru viitor, de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Munca 1906, p. 15.
- Drepturile Dobrojenilor**. Mihail Kogălniceanu și Dobrogea. Starea de față a românismului. Popularea Deltei. Drepturi politice, de Vasile M. Kogălniceanu. (Articol apărut în „Epoca” din 21 Maiu 1906). Buc. Tip. Munca, 1906, p. 15.
- Improprietățile țăărănești**. Nevoia improprietărilor noi. Raportul dintre proprietatea mare și cea mică. Legende și prejudecăți. Argumentele adversarilor improprietărilor. Proprietatea lătfundiară și absenteistă. Temeri nedrepte. Ce are țara de câștigat de pe urma improprietărilor noi. Datele statistice la proprietatea mică și la cea mare. Teama de scădere a producțiunii agricole. Nevoia improprietărilor din timp. Starea proprietății mari din punctul de vedere economic și social. Buc. Tip. Regală, 1906, pag. 32. Articole apărute în „Epoca” din 30 Iulie și 6 August 1906.
- Istoricul chestiunii țăărănești**. Discurs rostit la întâiul Congres de științe sociale din România în prima sedință generală dela 24 Septembrie 1906, de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Carol Göbl, 1906, pag. 14.
- Către săteni. Dorințele țăranilor. Programul partidului țăărănesc**,

VERIFICAT
2017

desvoltat în sala Oppler (București) în 6 Septembrie 1906. Tip. Carol Göbl S-r Ion St. Rasidescu, 1906, pag. 16, ediția I fără Motto. *Idem* editia II cu „Motto“.

Un cuvânt asupra învoielor agricole. Conferință ținută la Ateneul Român din București în seara de 2 Februarie 1907, de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Profesională, 1907, pag. 32.

Chestiunea țărănească : „**Doa lumii**“. Deosebirea dintre orase și sate. Pătrunderea civilizațiunii dela orase la sate. Deosebiri adânci dintre cele două lumi. În ce constă aceste deosebiri. Atitudinea greșită de până acum. Ce ar trebui făcut de azi înainte. În loc de două lumi o lume românească. Buc. Tip. Munca, 1906, pag. 15.

„**Steauna Dunărei**“. Revistă poporanistă. Seria III. Anul I, No. 1 din 16 Martie 1907. (Apărut numai un singur număr din cauza procesului monstruos ce mi s'a intentat de guvernul liberal și a întemnițării mele în arestul de la Giurgiu dela 3 Aprilie—9 August 1907). București, tip. Profesională.

Îmbunătățirea soartei țăranilor. Două discursuri rostite în Parlament în zilele de 21 Maiu și 1 Iunie 1862, de Mihail Kogălniceanu, cu prefață de Petre Grădisteanu și introducere de Vasile M. Kogălniceanu. Biblioteca pentru toți, No. 415—416. Editura Leon Aicalay, Buc. 1908, pag. 176.

Desrobirea țiganilor, Ștergerea privilegiilor boierești. Emanciparea țăranilor, de Mihail Kogălniceanu. Discurs rostit în Academia Română, sesiunea solemnă dela 1 Aprilie 1891 de Mihail Kogălniceanu. Cu o notiță critică de d. Profesor Dragomirescu (2 portrete); cu o precuvântare de Vasile M. Kogălniceanu, Biblioteca Românească No. 25. Editura Socec & Co. Buc. 1908, pag. 111.

Împroprietăririle țărenești în România. Rezultatele admirabile date de împroprietăriri. Un curent fals. Adevărul asupra împroprietăririlor. Rezultatul împroprietăririlor din 1881 și 1889. Netemeinicia învinuirilor. Țăranii și locurile de casă. Nerespectul legilor. Obstacole de arendare și împroprietărire. Articolele apărute în „Gazeta Transilvaniei“ din 2, 3, 5 și 7 Iulie 1909 Buc. tip. Eminescu, 1909, pag. 18.

O campanie urâtă pe o chestie mică. În contra libertății comerțului de Vasile M. Kogălniceanu. Buc. Tip. Eminescu, 1909, pag. 21. Apărute și în Amicul Agricultorului.

Dobrogea. Drepturi politice fără libertăți, de Vasile M. Kogălniceanu, Buc. Tip. G. Ionescu, 1910, pag. 340. Anexe și 2 facsimile.

Die Agrarfrage in Rumänien nach dem Bauernaufstand vom Jahre 1907. Eine istorisch-oekonomische Skizze von Vasile M. Kogălniceanu, Verlag von I. C. B. Mohr in Tübingen 1911, apărută și în Arhiv für Sozialwissenschaft un Sozialpolitik von Dr. Edgar Laffé, Band XXXII Heft 3 und Band XXXIII Heft I.

Roumains et Hongrois après les élections de Hongrie par Basile M. Kogălniceanu Socec, 1910, pag. 10. Apărută și în Revue de Roumanie Anul I. No. 5. și 6. Buc. Socec, 1910.

Politica Românilor față de Unguri. După alegeri de Vasile M. Kogălniceanu. Carol Göbl S-r. Rasidescu, 1910, pag. 16.

Apel către alegătorii colegiului al II-lea, din Capitală. Buc. Tip. Carol Göbl S-r Rasidescu.

Vor apare :

1. Activitatea lui Mihail Kogălniceanu la Paris și Chestiunea Dunărei.
2. Secularizarea averilor monăstirești.
3. Mihail Kogălniceanu : Scrisorile sale cele mari.
4. Appendice aux Mémoires du Comte de la Vrancea.
5. Discursurile lui Mihail Kogălniceanu, rostite în jumătate de veac 1850—1891.
6. Un an de luptă democratică.
7. **Revoluțiunea agrară** din 1907. România în vremile moderne.
7. **Nevoia** înfăptuirii unui partid adevărat democrat.
9. **Împroprietăririle în România.** I. Legea Rurală din 1864. II. Rezultatele Legei rurale din 1864 și legei din 1889. III. Casa Rurală și Obstacolele de arendare. IV. Împroprietărirea și Democrația română apărută și în Viața Socială. Buc. Tip. Poporul 1911.